

İlgili Kanun / Madde
506 S.SSK/GEÇ. 20

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2009/1281
Karar No. 2010/14471
Tarihi: 26.10.2010

- SOSYAL GÜVENLİK HAKKININ VAZGEÇİLMEZLİĞİ
- SOSYAL GÜVENLİK HAKKINI GERÇEKLEŞTİREN VAKIFLARIN DAHA ÜST DÜZEYDE DÜZENLEMELER İÇEREN YASALARLA BAĞLI OLACAĞI

ÖZETİ: Davalı Vakfın, vazgeçilmez ve devredilemez nitelikteki sosyal güvenlik hakkının yaşama geçirilmesi görevini sürdüren bir tüzel kişilik olduğu gözetildiğinde, bu görevi yerine getirirken, konuya ilişkin daha üst düzeydeki düzenlemeleri içeren, Sosyal Sigortalar Kanunundaki temel düzenlemelerle bağlı kalması gereklilik arz eder. Geçici 20. maddede yer alan sandıklar ile 506 sayılı Yasa arasındaki ilişki, yasanın bu sandıklar için bir alt sınır oluşturması ile gerçekleşir. Hukuk Genel Kurulu'nun 24.03.2010 tarih 2010/10-155 Esas 170 Karar sayılı ilamında da belirtildiği gibi; davalı vakıf tarafından bu alt sınır, bağladığı aylıklara yapılan artış oranları yönünden, 506 sayılı Yasa hükümlerine göre bağlanan aylıklara yapılan artış oranlarının karşılaştırılması suretiyle sağlanması gerekir. Sağlanan artış oranının, 506 sayılı Yasa uyarınca yaşlılık aylığı alanlara yapılan artış oranından az olması durumunda, davalı Sandık yönünden yaşlılık aylığı artış oranı konusunda ek yükümlülük doğacağından, vakıf senedindeki düzenlemelere göre aylıklarında artış olan kimselerin,

ayrıca 506 sayılı Yasanın aylık artışına dair hükümlerinden de yaralanmaları gerekecektir. Öte yandan vakfın gayesi gözetildiğinde, sandık mensuplarının aylıklarına zam yapılmaması ya da daha düşük oranlarda zam yapılması suretiyle, yaşlılık aylıklarının daha düşük prim ödeyerek emekli olan 506 sayılı Yasa'ya tabi olarak yaşlılık aylığı alanların aylıkları ile eşitlenmesi düşünülemez

Dava 506 sayılı Yasanın Geçici 20. maddesi kapsamında bulunan davalı vakfın üyesi olarak, yaşlılık aylığı alan davacının, anılan maddenin b bendinde yer alan; "...en az bu kanunda belirtilen yardımları sağlayacak" hükmüne istinaden, 4784 sayılı kanunda düzenlenen sosyal destek ödemesinin ve 506 sayılı Yasa hükümleri uyarınca aylık alanların aylığında yapılan artış oranlarında aylık artışının yapılmaması nedeniyle alması gereken yaşlılık aylıklarının tespiti ile eksik ödenen aylıkların hak ediş tarihlerinden itibaren yasal faizi ile davalı vakıftan tahsili istemine ilişkindir.

Mahkemece ilamında belirtildiği şekilde davanın kabulüne karar verilmiştir

Hükmün, davalı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Hatice Kamışlık tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

506 sayılı Yasanın Geçici 20. maddesinin (b) bendi "Bu personelin, iş kazalarıyla meslek hastalıkları, hastalık, analık, malullük, yaşlılık ve ölüm, eşlerinin analık, eş ve çocuklarının hastalık hallerinde, en az bu kanunda belirtilen yardımları sağlayacak," hükmünü içermekte olup davalı vakıf, mensupları yönünden zorunlu sosyal güvenlik kurumu niteliğindedir. Geçici 20. madde, 506 sayılı Yasanın tüm sistemi içinde değerlendirildiğinde görüleceği üzere bu madde de sayılan sandıklar, bağlı buldukları kuruluşların personeli hakkında yasal düzenleme alanı içinde Sosyal Sigortalar Kurumu'nun yüklendiği görevleri, sağladığı hakları o düzeyin altına düşmemek üzere yüklenmiş sandıklar olup, görevleri ve en az yükümlülükleri yasa ile belirlenmiştir.(YİBK 9.3.1983/1-1 RG 23.06.1983/18086). Bu husus, vakıf senedinin, 4. maddesinde "Vakfın gayesi: a) İş bu vakıf senedi hükümleri dairesinde üyelerin emeklilik, malullük, ölüm, hastalık, analık, iş kazaları ve meslek hastalıkları hallerinde eş ve çocukları ile üyenin geçindirmekle yükümlü bulunduğu ana ve babasının hastalıklarında, sosyal Sigortalar Kanunları ile temin edilen yardımlardan az olmamak üzere hak sahiplerine yardımda bulunmak..." olarak da açıklanmıştır.

Davalı Vakfın, vazgeçilmez ve devredilemez nitelikteki sosyal güvenlik hakkının yaşama geçirilmesi görevini sürdüren bir tüzel kişilik olduğu gözetildiğinde, bu görevi yerine getirirken, konuya ilişkin daha üst düzeydeki

düzenlemeleri içeren, Sosyal Sigortalar Kanunundaki temel düzenlemelerle bağlı kalması gereklilik arz eder. Geçici 20. maddede yer alan sandıklar ile 506 sayılı Yasa arasındaki ilişki, yasanın bu sandıklar için bir alt sınır oluşturması ile gerçekleşir. Hukuk Genel Kurulu'nun 24.03.2010 tarih 2010/10-155 Esas 170 Karar sayılı ilamında da belirtildiği gibi; davalı vakıf tarafından bu alt sınır, bağladığı aylıklara yapılan artış oranları yönünden, 506 sayılı Yasa hükümlerine göre bağlanan aylıklara yapılan artış oranlarının karşılaştırılması suretiyle sağlanması gerekir. Sağlanan artış oranının, 506 sayılı Yasa uyarınca yaşlılık aylığı alanlara yapılan artış oranından az olması durumunda, davalı Sandık yönünden yaşlılık aylığı artış oranı konusunda ek yükümlülük doğacağından, vakıf senedindeki düzenlemelere göre aylıklarında artış olan kimselerin, ayrıca 506 sayılı Yasanın aylık artışına dair hükümlerinden de yaralanmaları gerekecektir. Öte yandan vakfın gayesi gözetildiğinde, sandık mensuplarının aylıklarına zam yapılmaması ya da daha düşük oranlarda zam yapılması suretiyle, yaşlılık aylıklarının daha düşük prim ödeyerek emekli olan 506 sayılı Yasa'ya tabi olarak yaşlılık aylığı alanların aylıkları ile eşitlenmesi düşünülemez.

Mahkemenin bu yöndeki kabulü yerinde bulunmakla birlikte; 4784 sayılı Yasa kapsamından yararlanma istemi yönünden; anılan kanunun açık hükmü ve gerekçesi karşısında, sosyal yardım niteliğindeki sosyal destek ödemesinin sadece kanunda belirtilen yasalar kapsamındaki sigortalılara uygulanacağını ve davalı vakıf gibi, 506 sayılı kanunun Geçici 20. maddesi kapsamındaki vakıf üyelerinin, madde uyarınca, 506 sayılı Yasa kapsamında bulunmadıklarının açık bulunmasına göre, sosyal destek ödemesinden yararlandıran bilirkişi raporunun hükme dayanak alınmış olması isabetsizlik bulunmamıştır. Mahkemece; 2003 yılı için 506 sayılı Yasa uyarınca aylık alanların, Ek 38. maddesi hükmü uyarınca aylıklarında yapılan artış oranları kadar artış yapılmak suretiyle aylıkların hesaplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekir.

Mahkemece açıklanan maddi ve hukuki ilkeler gözetilmeksizin yanılığlı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O hâlde, davalı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek hâlinde davalıya iadesine, Üye Asuman Celkan' ın muhalefetine karşı; Başkan Süleyman Caner, Üyeler; Neslihan Sever, Ali Göcen ve Fatih Arkan' ın oylarıyla ve oyçokluğuyla 26.10.2010 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Davacı, davalı vakfın emekli üyesidir. Vakıf, 506 Sayılı Yasanın geçici 20 nci maddesi hükmüne göre kurulmuş zorunlu sosyal yardım sandığıdır. Emekli olduğu tarihten itibaren yaşlılık aylıklarını 506 sayılı yasa gereğince emekli olan emsali

sigortalılardan eksik aldığı, 506 sayılı yasa gereğince yapılması gereken maaş artışları ile seyyanen yapılan zamların emekli aylığına yansıtılmadığından bahisle, 2003 tarihinden itibaren dava tarihine kadar ödenen aylıklı yaşlılık aylıklarının ay be ay tespiti ile eksik ödenen fark aylıkların faizi ile tahsiline karar verilmesini talep etmiş, Mahkeme, davacının isteğinin kabulü şeklinde hüküm kurmuştur.

Yüksek Daire temyiz incelemesi sırasında, yerel mahkemenin kabul hükmüne dayanak teşkil eden bilirkişi raporunu ve içeriğindeki verileri uygun ve yeterli kabul etmiştir. Aynı konudaki bazı dosyalarda bozma kararı verilmiş ise de, bozmanın konusunun bilirkişi raporundaki maddi hatalara ve mükerrer ödetmelere ilişkin olduğu, özünde ise, rapordaki hesaplama tarzının (artış oranı karşılaştırılması) Dairece uygun bulunup benimsenmiş olduğu görülmektedir.

Tam bu noktada, yerel mahkeme kararını ve bu kararı benimseyen Yüksek Dairenin çoğunluk görüşüne aşağıda anlatılacak olan hususlar nedeniyle katılmamaktayım.

Davalı yardım sandığı vakfının hukuki yapısı gereği, mensuplarına asgari ölçüde sosyal güvenlik yardımları temin etmek, 506 sayılı yasaya tâbi diğer sosyal sigortalılar ile benzer hakları kullandırmak ve devam ettirmek yükümlülüğündedir. İki kurum mensupları birbiri ile paralel haklara sahip bulduklarından, 506 sayılı yasanın geçici 20.maddesi gereğince kurulmuş olan davalı konumundaki vakfın, bunun ölçütü olarak, mensuplarına en azından 506 sayılı yasada yer alan yardımları sağlaması gerekmektedir.

Sandık vakfının üyesi olan çalışanlarının özlük ve emeklilik hakları, bir nevi özel sosyal güvenlik kanunu olan vakıfnamesinde yer almaktadır. 506 sayılı yasaya paralel hükümler içermektedir. Vakıfnamenin 30 ve 59/B maddelerinde, yaşlılık aylıklarının artırılmasını, emsali SSK'lı ile kıyaslanmasını ve altına düşmemesini sağlayan ilkeler yer almaktadır. Vakıf çalışan ve emeklilerinin aylıkları, buradaki hükümlere göre belirlenir. 506 sayılı yasaya tâbi çalışanlar için getirilen hükümler, doğrudan vakıf mensuplarını ilgilendirmez. Bağlayıcılığı yoktur. Ancak, asgaride, 506 Sayılı kanunun geçici 20. maddesine göre çalışanları ile SSK çalışanları arasında hukuki yardım farklılığı (ücret farkı) oluşmaması gerekir. Kanun koyucu bunu amaçlamıştır. Vakfın yapacağı yardımlar, en az emsali SSK'lı kadar olmalıdır.

4447 sayılı Yasa ile 506 Sayılı Yasada yapılan değişikliklerle, 01.01.2000 tarihinden itibaren aylık bağlama sistemi yeniden düzenlenmiş olup, 506 sayılı yasaya eklenen Ek 38.madde ile Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan yıllık veriler, aylıkların belirlenmesinde esas alınmıştır. 01.01.2003 tarihine kadar bu uygulama sürdürülmüş ise de, 1.1.2003 ile 31.12.2003 tarihleri arası dönemde, asgari ücret altında aylık alanların durumunun iyileştirilmesi için telafi edici mahiyette, 4784 sayılı yasa ile 75.00 TL seyyanen sosyal destek ödemesinin 506, 1479, 2925, 2926 sayılı yasaya tâbi sigortalılara ödenmesi hüküm altına alınmıştır. Bu bir iyileştirme zammıdır, kaynağı devlet bütçesinden sağlanmıştır, bu nedenle,

vakıf senedi mali hükümleri ile ilişkilendirilemeyeceğinden, bu uygulama kapsamına 506 sayılı yasanın geçici 20. maddesinde yer alan sandık vakıf mensupları girmemektedir.

Bu konuda Doktrin ve uygulamada birlik oluşmuştur. Yeniden tartışma açılmasına gerek bulunmamaktadır. Bu gerçeğe rağmen, karara esas alınan bilirkişi raporunda, 2003 yılı için verilen seyyanen zammın, 506 Sayılı Yasanın geçici 20. maddesine tâbi vakıf emeklilerini de kapsıyor kabul edilerek, uygulanmadığından bahisle hesaba katılmasında isabet bulunmamaktadır.

Vakıf senedine göre aylık artışlarının başlatılma tarihi ile SSK mensuplarına uygulanan aylık/gelir artışlarının dönem olarak başlama tarihleri farklıdır. 2002 yılı içerisinde vakıf mensuplarının aylıklarına yüklüce zam yapılmış olup, 2003 yılında ise, SSK'lılara seyyanen yapılan zam dışında aylık artışı yapılmadığından, "0" zam uygulanmak durumunda kalmıştır. Ancak 2004 yılında yine SSK'lılardan geri kalmamak üzere ve devamında her yıl için vakıfça değişik miktarlarda zam uygulanmıştır. Kümülatif artışta 2002 zammının yüksek tutulması 2003'deki "0" zammı adeta tolere etmiştir.

Geçmiş yıllarda bu tip davalar, derecattan geçerek red ile sonuçlanıp, yüksek dairece de hükümler isabetli bulunmuştur. Ancak dava dosyalarına belge niteliğinde konulan kararlar ile, dayanağı olan raporlar ve bilimsel görüşlerin incelenmesinde, her iki kurum çalışanlarına ödenen toplam yaşlılık aylığı kıyaslaması yapıldığında; yıllık artış oranlarının etkileri değil, talep dönemi ile sınırlı olarak vakıf emeklisinin eline geçen aylık toplamı ile, emsali SSK'lının (yaş, kıdem, p.e.k sahibinin) elde edeceği aylıkların toplamının karşılaştırılmasının yapıldığı ve genelde vakıf emeklisinin, aynı dönemde yaklaşık üç kat fazla kazanç elde ettiği görülmüştür.

Bu dosyada ise, hesap raporunun, yukarıda anlatılan yöntemle değil, emsali SSK'lıların aylıklarına yapılan YILLIK artış oranı kriter alınarak hazırlanmış olduğu ve bu yüksek farka rağmen, halâ vakıf emeklilerine ekstra ödeme yapılması gerektiği yolunda görüş bildirildiği ve mahkemece de bu görüşün benimsendiği görülmektedir. Bu hesaplama tarzına, yasalar zaman içinde değişmediği halde, neden geçilmiş olduğu karar yerinde açıklanmamıştır. Bu uygulama kanaatimce hatalıdır. Vakıf senedi mevcut iken ve asgari had uygulaması sağlanmış iken, ayrıca adeta SSK'lı çalışanların aylıkları hesaplanıyormuşçasına 506 S.K' nun Ek 38. maddesi hükümleri gereğince ilave zam yapılması, mükerrer artış sağlanmasına sebebiyet vermiştir.

Neticede, bu tür hesaplamaya dayalı raporlar benimsenip hüküm kurulduğunda, vakıf hesaplarında öngörülme-yen ani ve fahiş açıklar meydana gelecektir. Bunun sonucu olarak da kaynaklar, beklenenden önce tüketilip, vakfın yapısı, aktüryel dengesi ve kuruluş amacı yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Henüz emeklilik hakkını elde etmemiş çalışanlarının dahi, emeklilik hakları tehlikeye girecektir. Vakıf senedindeki hüküm gereği, vakıf idare heyeti, mali

durumunu bakanlık müfettişlerine incelettirmiş olup, kaynakların sıkıntıda olduğu dosyadaki yazılardan bellidir. Vakfın mali kaynakları, üyelerinin prim ve aidatları ile beslenmektedir. Devlet bütçesinin katkısı yoktur. SSK'da olduğu gibi devletin mali kaynak aktarması ve durumu sübvansane etmesi söz konusu değildir. Bu yola girildiğinde, 506 sayılı yasanın ek 36.maddesi gereği sandık vakfı, Bakanlar kurulu kararı ile SSK'ya devredilir veya önce davranılırsa, mahkeme kararı ile mali kaynak yokluğundan ve amacın son bulmasından, vakıf hükmü şahsiyetine son verilir. Bunlar istenmeyen sonuçlardır. Devlet bütçesine de ilave yük getirecektir. SSK'ya devrinde emsali olan SSK'lıdan daha fazla aylık kazanç elde edildiği hallerde, kıyasen emsali ile eşitlenene kadar aylıklarının dondurulması da ihtimal dâhilindedir. Özelleştirme uygulamalarında benzer örneklere rastlanmıştır.

Anlatılan bu nedenlerle, bilirkişi raporundaki hesaplama tarzında yapılan bu değişiklik (sonuç toplamların kıyaslanması yerine mücerret her yıl için mevcut aylığa artış yüzde oranının uygulanması) nedeniyle ortaya çıkan fark rakamlar ve onların faizi ki toplam ile vakfın ödemeleri de göz önüne alındığında (yaklaşık emsalin üç katı) varılan sonuç, hem hukuka, hem hakkaniyete uygun düşmeyeceği kanaati ile Yüksek Daire çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.